

VSKS-tieto

**Arno Tuurna – kriisijohtaja, hallitusammattilainen,
kaunosielu**

Professori Petri Karonen, Jyväskylän yliopisto

VSKS-tieto-sarjassa julkaistaan Viipuria ja sen lähialueita käsittelevää yleistä tietokirjallisuutta. Sarjan taittopohjat on rahoitettu Suomen tiedekustantajien liiton tuella vuonna 2023. Liiton toimintaa rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:n keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla ja nimellisillä jäsenmaksuilla.

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura on tieteellinen seura, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa Viipurin ja sen lähialueiden historiasta. Seura on perustettu vuonna 1845.

VSKS-tieto 1

Arno Tuurna – kriisijohtaja, hallitusammattilainen, kauno-sielu

Esitelmä Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran Lempin päivä -jäsentapahtumassa 23.11.2024.

Petri Karonen

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura, Helsinki 2025. 13 sivua. ISSN 2984-5378.

Viipurin ensimmäinen ja samalla ainoa suomalainen kaupunginjohtaja Otto Arno Thuneberg, myöhemmin Tuurna¹ (12. elokuuta 1894 Lohja – 10. toukokuuta 1976 Helsinki) oli merkittävä karjalainen vaikuttaja vuosikymmenten ajan. Tuurna oli aikanaan paljon esillä julkisuudessa ja hänen elämänsä pääpiirteet on toki tunnettu jo pitkään. Kuitenkaan mitään laajempaa elämäkerrallista esitystä hänestä ei ole laadittu, vaikka syytä olisi. Tämä kirjoitus perustuu paljolti muutamiin Tuurna koskeviin aiempiin kirjoituksiin sekä laajaan lehdistö- ja alkuperäisaineistoon.²

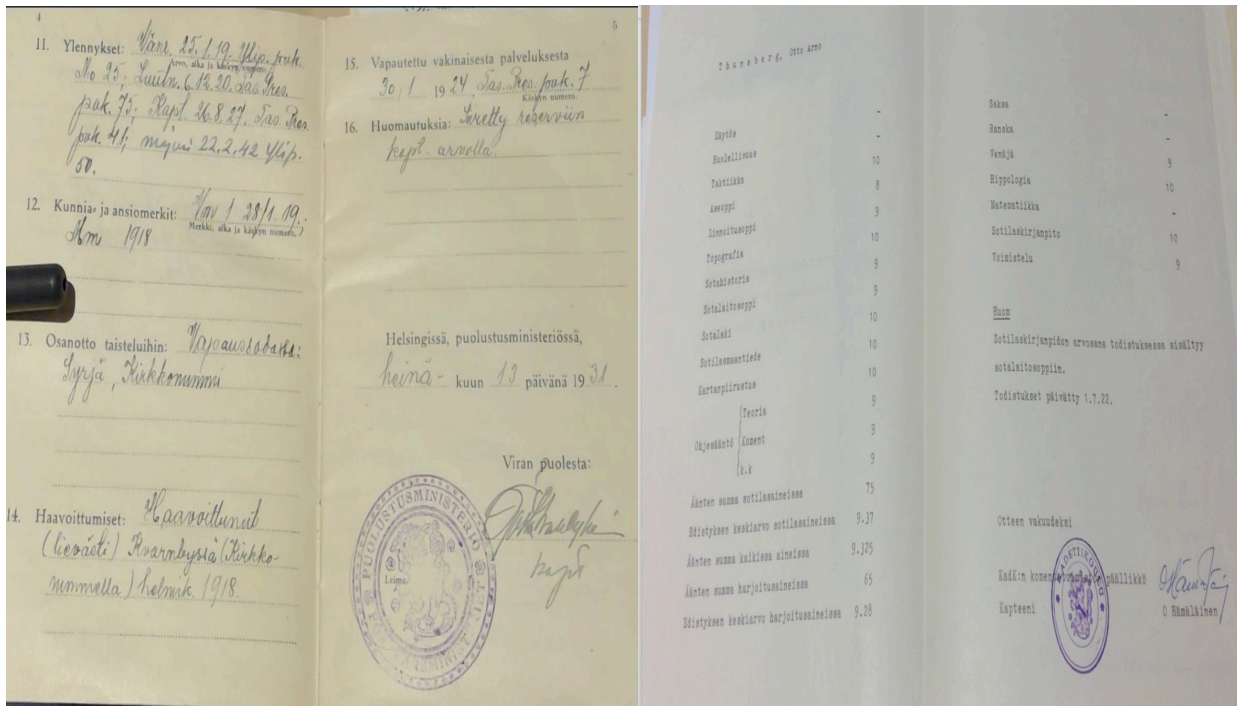
Vaikka Arno Tuurna käytti jo 1920-luvun alusta alkaen julkisissa ja yksityisissäkin esiintymisissään säännöllisesti ilmausta ”me karjalaiset”, ei hän ollut kotoisin Karjalasta, vaan oli taustaltaan umpihämäläinen. Thuneberg-suku oli alkujaan upseerisuku, mutta Arno Tuurnan sukuhaara oli jo useammassa polvessa tamperealaisia kauppiaita, teollisuusmiehiä ja tilanomistajia Pirkanmaalla. Arno Tuurna syntyi kuitenkin ruotsinkielisellä Länsi-Uudellamaalla Lohjalla, jossa hänen isänsä Karl Frithiof Thuneberg (1862–1927) tuolloin toimi henkikirjoittajana. Alle 10-vuotiaana tuli isän uuden viran perässä muutto Helsinkiin: hän kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1912 Helsingin Suomalaisesta Yhteiskoulusta. Pian valkolakin saamisen jälkeen Tuurna siirtyi Suomen Pankin virkailijaksi. Tuurnan koti oli hyvin isänmaallinen ja siellä vastustettiin aktiivisesti venäläistämistä. Myös Arno Tuurna liittyi joukkoon ja erityisesti ensimmäisen maailmansodan alettua kiristyneiden venäläistämistoimien myötä hän näyttää omalla tavallaan

radikalisoituneen ja ryhtyneen edistämään Suomen irtoamista Venäjältä. Tuurna vaikuttaa päätyneen Viipuriin sattumalta – hänelle Karjalan pääkaupunki näyttää tulleen ensi kerran tutuksi *vapaussodan 1918* aikana. Tuurnalle tuo kammottava sota oli nimenomaan *vapaussota*; hän oli henkeen ja vereen valkoisen Suomen miehiä ja taisteli Mannerheimin armeijan riveissä käytyään ensin Pohjanmaalla Vöyrin pitäjään perustettua itsenäisen Suomen ensimmäistä aliupseerikoulua, kuuluisaa Vöyrin sotakoulua. Kuitenkin on syytä mainita, että Tuurnan suvussa oli myös viipurilainen haara, jonka jäseniä toimi jo 1800-luvun puolimaista apteekkeina ja lääkäreinä Karjalan pääkaupungissa.³

Arno Tuurna (toinen vasemmalta) Korkeasaarissa toukokuussa 1918 Oskar Merikannon kanssa, valokuvaajana Aarre Merikanto. Lähde: YLE <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/05/10/aarre-merikanto-osallistuu-voyrin-kurssille-toukokuussa-mita-hanelleen>, viitattu 23.11.2024).

Silti sotilasuralle lähteminen ei ollut lainkaan yllättävää, sillä Thunebergien suku oli alkujaan merkittävä sotilassuku. Arno Tuurna palveli sisällissodan päättymisen jälkeen jonkin aikaa upseerina vastaperustetussa ja Viipuriin sijoitetussa Karjalan kaartin rykmentissä. Palvelusaikanaan hän tapasi myös tulevan vaimonsa, viipurilaisen kauppaneuvos Juho Hallenbergin (1860–1926) tyttären Sirkun (1901–1994). Tuurna suoritti Viipurissa vuonna 1919 upseerikokelaskurssin ja 1922 kadettikoulussa kuuntelu-upseerin kurssin erinomaisin arvosanoin. Hän siirtyi kuitenkin jo vuonna 1924 kapteenin arvolla reserviin; kapteeniksi ylentäminen tapahtui vuonna 1927.

Arno Tuurna upseerina (ote sotilaspassista v. 1931 ja kadettikoulun kuuntelu-upseerin arvostelukirjasta v. 1922). Lähde: Kansallisarkisto, Arno Tuurnan arkisto, biografista aineistoa, 1.

Vaikka lupaava upseerinura jäi, eivät maanpuolustukseen liittyvät toimet suinkaan: Tuurna palveli pitkään aktiivisesti muun muassa Viipurin suojeluskunnan johtotehtävissä⁴ sekä väestönsuojelussa. Jo kaikki edellä sanottu kertoi energisestä ja aktiivisesta toiminnasta tältä juuri 30 vuotta täyttäneeltä mieheltä. Silti vasta varsinaisen sotilasuran jälkeen Tuurnan elämässä alkoi vaihe, joka teki hänestä yleisesti muistetun ja arvostetun.

Armeijasta lähdön jälkeen Tuurna suoritti Helsingin yliopistossa ylemmän oikeustutkinnon 1925 ja sai kolme vuotta myöhemmin varatuomarin arvon. Tuolloin hän oli jo harjaantunut talousmies, sillä ennen sisällissotaa hankitun kokemuksen lisäksi hänestä tuli 1920-luvun jälkipuoliskolla appensa Juho Hallenbergin perustaman monialaisen teollisuus- ja tukkuliike Toiminimi J. Hallenbergin apulaisjohtaja. Perustajan poismenon jälkeen 1926 hän nousi yrityksen toimitusjohtajaksi, mistä tehtävästä hän luopui 1930, jatkaen kuitenkin myöhemmin yrityksen hallituksessa.

Samoihin aikoihin alkoi Tuurnan nousu suuren yleisön tietoisuuteen. 1920-luvun lopulla Suomessa uudistettiin kaupunginhallinnon lainsäädäntö. Niinpä Viipurinkin oli perustettava kaupunginhallitus, johon kuuluivat virkamiehinä ja toimenhoitajina kaupunginjohtaja ja apulaiskaupunginjohtaja sekä yhdeksän

vuosittain valittua kaupunginvaltuuston jäsentä. Kaupunginjohtajan virka julistettiin haettavaksi kesällä 1929. Toistaiseksi ei ole tiedossa, mikä sai juuri 35 vuotta täyttäneen Tuurnan kiinnostumaan tehtävästä. Joka tapauksessa hänellä oli juuri tämän toimen hoidossa arvostettuja näyttöjä: oikeustieteen tutkinto, varatuomarin arvo, osoitettua talousosaamista sekä johtotason sotilaskoulutus.⁵

Tuurna valittiin lopulta lähes 20 hakijan joukosta Viipurin kaupunginjohtajaksi 15.10.1929 eli hieman yli 95 vuotta sitten. Tuolloin hänellä oli ikää kunnioitettavat 35 vuotta ja kaksi kuukautta. Tuurna oli tehtävään astuessaan kiistatta untuvikko kunnallispolitiikassa. Hän oli suurten kaupunkien kaupunginjohtajien joukossa nuori ja kokematon - poikkeus, sillä monilla kollegoilla oli paljon enemmän ikää ja rutiinia samankaltaisista tehtävistä. Tuurnan valinta ei käynyt kivuttomasti, sillä nimitys jäi valtuustossa kaksi kertaa pöydälle, eikä päätös suinkaan ollut yksimielinen. Julkikokoomuslainen⁶ ehdokas herätti vasemmistopiireissä epäilyksiä ja vastustustakin. Valintaprosessi paljasti kaupungin paikallispolitiikan kipupisteitä ja jännitteitä. Porvariston ja vasemmiston välit olivat vielä tuolloin kireät⁷, mutta tilanne näyttää muuttuneen 1930-luvun alussa nopeasti. Tuurna muisteli *Helsingin Sanomille* antamassaan 80-vuotishaastattelussa vuonna 1974 kaupungin kunnallispolitiikkaa ja totesi tuolloin ”Viipurin kunnalliselämän olleen sangen sopuisaa”.⁸ Yleisesti taustalla oli jo tuolloin kokoomuksen ja SDP:n välien paikallinen lähentyminen, mihin vaikutti osaltaan se, että aiemmin jokseenkin kaikkea mahdollista ärhäkästi vastustaneet kommunistit suljettiin vuosikymmenen alussa pois päätöksenteosta niin valtakunnallisesti kuin paikallisestikin. Tuurna oli yksiselitteisesti kommunismin järkkymätön vastustaja, mutta muiden ryhmien kanssa hän näyttää tulleen hyvin toimeen.

Arno Tuurna Viipurissa Venäjänsaaren retken 20-vuotisjuhlassa presidentti P. E. Svinhufvudin vieressä 22.1.1938. Lähde: Museovirasto, HK19621202:3. CC BY 4.0.

Tuurnasta kehittyi nopeasti tehokas ja aktiivinen kotikaupunkinsa ja sitä ympäröivän maakunnan asioiden edistäjä. Hän oli keskeinen vaikuttaja jo ennen toista maailmansotaa, mutta erityisesti sodan aikana ja sen jälkeen Tuurna oli vuosikymmeniä väkevä siirtokarjalaisten puolestapuhuja ja karjalalaisyhteisöiden merkittävä päättäjä.

Jatkosodan (1941–1944) aikana majuriksi (22.2.1942) ylennetty Tuurna johti tarkokkaasti Viipurin kaupungin lyhytaikaiseksi jäänyttä jälleenrakennusta. Hän oli ilmeinen ja paras valinta vaikeaan tehtävään. Sota-aika vaatii oman laajan käsittelynsä, mutta oheiset kuvat kertovat omaa kieltään siitä, millaisiin olosuhteisiin sotilashallintopiirin päälliköksi elokuun lopussa 1941 nimitetty Tuurna joutui. Alla olevassa kuvassa hän seisoo kirjailija Lempi Jääskeläisen (1900–1964) kanssa sora-kaasaksi muuttuneiden rakennusten edessä syyskuun alussa 1941: eikä tarvitse olla kummoinenkaan kehonkielen asiantuntija tulkitakseen, että Tuurna ja viipurilaisen elämänmenon taitava tulkki Jääskeläinen halusivat tuossa hetkessä olla melkein missä tahansa muualla kuin kuvattuna noiden murheellisten raunioiden äärellä.

Lähde: SA-kuva.

Seesteisempi, joskaan ei yhtään rattoisampi, on kuva Tuurnan viimeisestä kunnianosoituskäynnistä Viipurin sankarihautausmaalla kesäkuun puolimaissa 1944. Tänä vuonna tuli kuluneeksi 80 vuotta Viipurin menetyksestä.

Mutta annetaanpa Tuurnan itsensä kertoa näkemyksiään, kun tiedotuskomppanian rintamakirjeenvaihtaja, viipurilaisyyntyinen myöhempi moninkertainen ministeri ja asevelisocialisti Penna Tervo haastatteli Tuurnaa *Helsingin Sanomille*.⁹

Tervo: ”Mikä on ensivaikutelmasi takaisin saadusta Viipurista?”

Tuurna: ”- Kiertelin eilen eri puolilla kaupunkia ja minun täytyy valitettavasti sanoa, että näkymät ovat mieltä synkistäviä. Itäiset laitakaupungithan tuhoutuivat jo talvisodan aikana, mutta muissa osissa kaupunkia oli sen jälkeen vielä paljon eh-

jää. Rohkeninkin silloin olla sitä mieltä, että jos Viipuri olisi jäänyt meille, olisi lähes 2/3 viipurilaisista voinut vähäisten korjausten jälkeen asettua kotikaupunkiinsa. Nyt on keskikaupunki kärsinyt erittäin raskaita vaurioita, Pantsarlahden kaupunginosaa lukuunottamatta, joka on säilynyt suhteellisen ehjänä muihin kaupunginosiin verrattuna.”

Tervo: ”- Kuinka monen viipurilaisen arvelet voivan palata kaupunkiin sen nykyisessä kunnossa?”

Tuurna: ”- Se on kovin vaikea ja arka kysymys vastata. Näin lyhyellä tutustumisella on mahdotonta tarkkaa käsitystä asiasta muodostaa. Pitäisi suorittaa perusteellinen katselmus ja arviointi. Voin siis >>haksahda>> pahastikin, mutta rohkenen kuitenkin sanoa, että n. 15.000 asukasta voinee nykyinen Viipuri ottaa vastaan, ainakin sitten, kun helpommin korjattavissa olevat keskikaupungin talot on saatettu asuttavaan kuntoon.”

Tervo: ”- Uskotko Viipurin voivan selviytyä tästä hirvittävästä iskusta?”

Tuurna: ”- Varmasti. Viipuri on 15:n tien risteys ja sellaisena sillä tulee olemaan tärkeä merkitys Karjalan kauppateiden keskuksena, kuten ennenkin.”

Tulevaisuudenuskoa siis riitti todella vaikeassakin tilanteessa. Tiedetään, että ennen sotaa kaupungissa oli melkein 6 300 asuinrakennusta, joista syksyllä 1941 asumiskunnossa oli vain viitisensataa; kaikkiaan 3800 asuinrakennusta oli raunioina. Koko asuinkannasta oli tuhoutunut jopa 80 prosenttia. Väestö palasi ripeästi, sillä kaupungissa oli jo huhtikuussa 1942 noin 15 500 asukasta. Kevääseen 1944 mennessä noin 28 000 viipurilaista oli palannut kotikaupunkiinsa.¹⁰

KARJALA
Lauanlaina joulukuun 1.

KARJALAINEN!

**Arno
Tuurna**

eduskuntaan!

LISTA N:o 51

Siirtoväen ehdokkaat Helsingin kaupungin kunnallisvaaleissa

Siirtoväki on Helsingin kaupungin kunnallisvaaleja varten, jotka pidetään joulukuun 4 ja 5 päivänä, muodostanut kaksi omaa ehdokkaatensa. Ne ovat vastustajina vastustajia alustaa lista n:o 21 ja oikealla alustalla lista n:o 22.

Siirtoväki on edustettu samalla omat edustajansa pääkaupungin kunnallisiin elimiin. Keskittämistä kärsivät näille kahille listalle eikä on mahdollisuus saada lisävoimia kunnallisissa ja yleisissä toimissa koulutusta, kiertävistä edustajista.

N:o 21 Tuurna, Otto Arno, varatuomari, kaupunkipoliitikko, Sivertava, Kaarlo Aspa, toimittaja, Nieminen, Aarne Antskki, talousopettaja, Kilpiö, Eero, toimintajohtaja.	N:o 22 Heino, Juhon, joulukuun 1887, Kosonen, Kaarlo, rakennusmestari, Lehtokari, Osmo, seppä.

Tuurna, Otto Arno, varatuomari, kaupunkipoliitikko,
Sivertava, Kaarlo Aspa, toimittaja,
Nieminen, Aarne Antskki, talousopettaja,
Kilpiö, Eero, toimintajohtaja.

Heino, Juhon, joulukuun 1887,
Kosonen, Kaarlo, rakennusmestari,
Lehtokari, Osmo, seppä.

Suomen Vapautusliikkeen ja Yhtenäistyneiden Liigan hallituksen puheenjohtajana ja kunnanvaltuutettuna. Siirtoväen edustajana Helsingin kaupungin kunnallisvaaleissa ja kunnanvaltuutettuna. Helsingin kaupungin kunnallisvaaleissa ja kunnanvaltuutettuna. Helsingin kaupungin kunnallisvaaleissa ja kunnanvaltuutettuna. Helsingin kaupungin kunnallisvaaleissa ja kunnanvaltuutettuna.

SIIRTOVAKI

Hyvinkään kauppalassa

ÄÄNESTÄÄ OMIA EHDOKKAITAAN

SIIRTOVÄEN LISTA N:o 15

N:o 15

REPO, VAINO, rakennusmestari,
TOIVILAINEN, REINO, opettaja,
SIIFILAINEN, JOOSEFFI, ylikonstaapeli,
HAIKONEN, TOIVO, rakennusmestari.

Turun kaupungin menot ensi vuonna 640 milj. mk

Kysytty lista n:o 11 markkasi
Turun kaupungin edustajain kokouksessa
vuoden 1946 on valmistunut ja päätetty
640 milj. markan kaupungin menot
vuoden 1946 on valmistunut ja päätetty
640 milj. markan kaupungin menot
vuoden 1946 on valmistunut ja päätetty
640 milj. markan kaupungin menot

Eduskuntavaalimainos v. 1951. Poliitikko Arno Tuurna (*Karjala* 1.12.1945).

Tuurna oli myös merkittävä valtakunnan- ja kunnallispoliitikko: hän istui eduskunnassa kokoomuksen riveissä vuosina 1939–1958.¹¹ Tuurna oli sota-ajasta aina 1950-luvun puolimaihin kokoomuksen sisäpiiriläisiä ja merkittäviä vallankäyttäjää. Vuoden 1958 eduskuntavaaleissakin hän oli vielä ehdolla, mutta ei tullut enää valituksi.

Tuurna toimi eduskunnassa pitkään muun muassa laki- ja talousvaliokunnan puheenjohtajana, mihin tehtävään juristikoulutus ja muu kokemus antoi mainiot edellytykset.¹² Eduskunnassa kokoomuksen konservatiivisiipeen kuulunut Tuurna teki yhteistyötä ennen muuta muiden porvarillisten puolueiden edustajien, vallankin karjalaistaustaisten, sekä asevelisocialistien kanssa. Hänen anomuksensa ja esityksensä käsittelivät usein karjalaisen siirtoväen aseman parantamista sekä kunnallisalan lainsäädännön kehittämistä. Tuurnan puheenvuorot näistä kysymyksistä olivat varsin asiapitoisia, jopa kuivakkaita. Sen sijaan ahkerana välihuutajana hän osoitti nopeaa ajattelua ja terävää kieltä, kuten erityisesti 1940-luvun lopun ja 1950-luvun alun valtiopäiväpöytäkirjoista helposti havaitsee.

Sotasyllisyysoikeudenkäynnissä 1945–1946 hän oli ainoa kokoomuksen edustaja oikeudessa ja tuomioistuimen jäsenistä yksi harvoista, jotka uskalsivat esittää jok’ikisen syytteessä olleen sodanajan suomalaisen vastuuhenkilön vapauttamista kaikista syytteistä. Arvelisin, että tämä suoraselkäiseksi ja pelottomaksi jo aikanaan arvioitu toiminta oli yksi syy siihen, miksi hän tuli hyvin toimeen ennen muuta sosialidemokraattien asevelisiiven edustajien kanssa. Juristina hän ei taastusti hyväksynyt sotasyllisyysoikeudenkäyntiin liittynyttä taannehtivaa lainsäädäntöä. Lisäksi yksi syytetyistä oli hänen vanha opiskelu- ja kilpakumppaninsa,

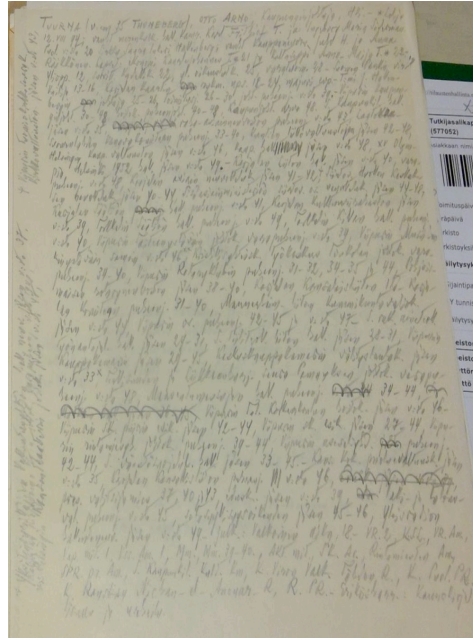
vuosina 1941–1943 pääministerinä toiminut Kansallisen Edistyspuolueen Jukka Rangell.

Arno Tuurna asettui Sirkku-vaimonsa ja lastensa Kaarlen ja Anna-Maijan kanssa aluksi Töölöön, osoite oli tuolloin Pohjoinen Hesperiankatu 11 B 20. Hän ehti myös uuden kotikaupunkinsa kunnallispolitiikkaan. Tuurna asettui ensimmäisen kerran ehdolle jo joulukuun alussa 1945 pidetyissä kunnallisvaaleissa, esiintyen leimallisesti karjalaisten ehdokkaana. Vaikka tuolloin ehdolla oli muitakin nimekkäitä siirtoväkeen kuuluneita, oli Tuurna ainoa, joka nousi ensi yrittämällä Helsingin valtuustoon. Hän istui vuodesta 1946 alkaen 22 vuotta Helsingin kaupunginvaltuustossa ja siitä ajasta peräti 17 vuotta kaupunginhallituksen jäsenenä.¹³

Tuurna kapusi nopeasti pääkaupungin kunnallishallinnon keskeisille paikoille. Olisi ollut yllätys, jollei hänen taustallaan ja kokemuksellaan varustettu henkilö olisi päässyt johtotehtäviin myös uudessa ympäristössä. Valtuustopaikan varmistuttua hänet valittiin pian jäseneksi monenlaisiin lautakuntiin ja usein niiden puheenjohtajaksi. Tuurna sijoitettiin sinne, missä tarvittiin organisointikykyä ja pitkää pinnaa. Mainittakoon, että vuonna 1959 hän istui muun muassa Helsingin metrotoimikunnan jäsenenä. Häntä voi hyvällä syyllä kutsua hallitus- ja komitea-ammattilaiseksi.

Erityiset karjalaistaustaiset yhdistykset, seurat ja muut yhteisöt kuuluivat Tuurnan kiinnostuksen kohteisiin. Matrikelitietojen perusteella hän toimi elämänsä aikana yli 30 eri seuran, yhdistyksen ja muiden vastaavien yhtymien puheenjohtajana – toivottavasti ja onneksi ei kuitenkaan kaikissa yhtä aikaa. Sen päälle tulivat valtiolliset ja kunnalliset vastuutehtävät, erinäisistä muista hallituspaikoista ja vastaavista puhumattakaan.¹⁴

Tuurna oli myös urheilumies, joka pitkänä (sotilaspassin mukaan mittaa hänellä oli 1,8 metriä) ja ilmeisen kimmoisana miehenä sopi mainiosti kolmiloikkajaksi. *Helsingin Sanomien* 80-vuotishaastattelussa (12.8.1974) ennätyksen kerrottiin olevan vähintään hyvää piirikunnallista tasoa - 13,20 metriä. Mainittakoon, että edellä toisessa yhteydessä mainittu Jukka Rangell oli kaksinkertainen kolmiloikan mestari ja aikanaan Suomen ennätysmies tuloksella 14,09 metriä. Tuurna harrasti myös tenniksenpelausta. Hän istui 1940-luvun lopulla Helsingin kaupungin urheilulautakunnassa ja samoin Helsingin vuoden 1952 olympialaisten järjestelytoimikunnassa.

Arno Tuurnan ansioluetteloa. Lähde: Tuurna, Otto Arno. Kokoomusbiografia. (<https://arkisto.kokoomus.net/kokoomusbiografia/elamakerta-artikkelit/tuurna-otto-arno/>, viitattu 23.11.2024). KA, ATA, biografista aineistoa, 1.

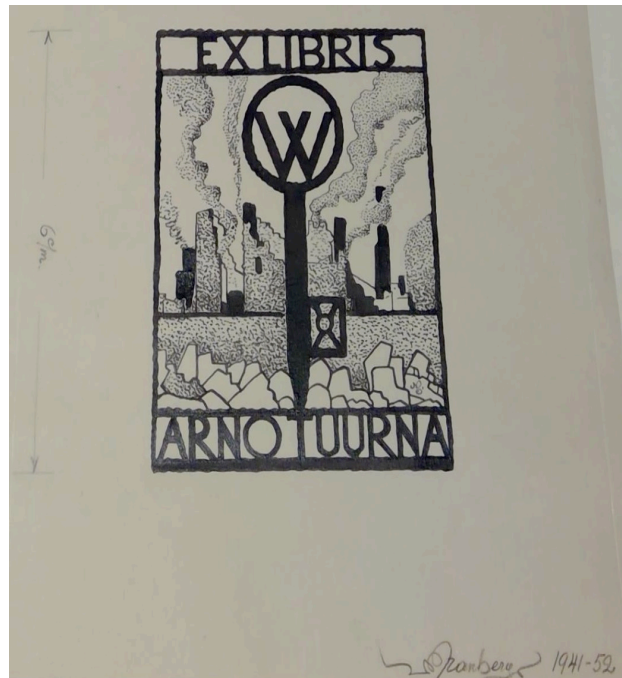
Tuurna oli arvostettu juhlapuhuja, joka piti satoja juhlaesitelmiä ja puheita aina 1930-luvun alusta alkaen. Tuurna oli aikalaisarvioiden mukaan väkevä sanankäyttäjä. Julkisista lähteistä löytyvissä arvioissa ja kommentissa toistuvat kerta toisensa jälkeen luonnehdinnat esityksen voimakkaasta isänmaallisuudesta¹⁵, lämmöstä ja sisältörikkaudesta.¹⁶ Hän loi tulevaisuudenuskoa usein kaunopuheisesti ja rönsyilevällä tyylillä. Sitä ei sovi ihmetellä, sillä hän oli nuoruudesta saakka esittänyt ja julkaissut yksittäisiä runoja ja runokokoelmia eri foorumeilla. Jo vuonna 1918 ilmestyi sinänsä hieman vaihtelevan vastaanoton saanut runokokoelma *”Valkoinen aika”*. Myöhempiä runoja olivat muun muassa *”Karjalan miehelle”* (1920), *”Karjala”* (1922) ja *”Meille on Karjala pyhä”* (1928). 80-vuotisjuhlan kunniaksi ilmestyi vuonna 1974 omakustanteena runoteos, jossa Karjala-teema on vahvasti esillä. Lempin päivän tilaisuudessa kuulemme hänen runojaan sekä tuon vannoutuneen musiikkimiehen sanoituksia.

Iän karttuessa Tuurnan lausunnot muuttuivat varovaisiksi, eikä hän juuri kommentoinut Viipurin sodan jälkeistä tilaa julkisesti. 21 vuotta kaupungin menetyksen jälkeen *Suomen Kuvalehti* (19.5.1965) kysyi häneltä muun muassa neuvostoliitolaisten suunnitelmasta rakentaa Viipurin linnan torniin hissi. Tuurnan mielestä ei ollut ”oikein että me rupeamme arvostelemaan jos he yrittävät parastaan tehdä. Ja kun se ei ole meidän määrättävissämme kuitenkin, niin minä olen varovainen.” Tuurna kävi sodan jälkeen Viipurissa vain yhden ainoan kerran, vuonna

1956. Hän totesi kymmenkunta vuotta myöhemmin aikanaan Kiinan kautta tehdystä reissusta talvisodan päättymisen 25-vuotispäivänä (13.3.1965): ”[a]jika vieraalta siellä tuntui.”¹⁷

Arno Tuurna oli karjalaisen poliittisen ja kulttuurielämän keskeinen vaikuttaja 1930-luvulta 1970-luvulle saakka. Hän oli todellinen ihmiskuulalaakeri, joka ehti, osasi ja teki pitkän elämänsä aikana tuloksellisesti monenlaista.

Viipurilaissyntyinen lausuntataiteilija Siiri Franssila-Tiainen kirjoitti toukokuussa 1976 *Etelä-Suomen Sanomissa* (13.5.1976) nimimerkillä ”Sikri” lämpimästi juuri edesmenneestä kaupunginjohtajasta ihmisenä ja hänen merkityksestään karjalaiselle yhteisölle. Hän päätti tekstistä Tuurnan mottoon: ”Kaikki Karjalan ja Viipurin puolesta”.

Mitä ilmeisimmin Nikolai Granbergin Tuurnalle laatima Ex Libris.

Viitteet

- ¹ Tuurna suomalaisti sukunimensä yli 70 000 muun kansalaisen tapaan Runebergin päivänä 5.2.1935, Kalevalan satavuotisjuhlavuonna. Tuurnan sukutausta on ollut vähintään kaksikielinen ja hän lienee hallinnut sekä ruotsin että suomen kielen erinomaisesti, vaikken ole löytänyt esimerkiksi puheita tai kirjoituksia, jotka olisi alun perin kirjoitettu ruotsiksi. Hän käytti kuitenkin ilmeisen luontevasti sekä suomea että ruotsia ja oli julkisen uransa aikana usein edustamassa erilaisia organisaatioita muissa Pohjoismaissa. Lehdistössä kirjoitettiin myös usein 1940- ja 1950-luvulla, kuinka Tuurna oli tulkannut ruotsiksi alkujaan suomenkielisiä esityksiä pohjoismaisille vieraille.
- ² Katso erityisesti Karonen, Petri, & Koskivirta, Anu (2021). ”Arno Tuurna: uusmaalaisesta ylioppilaasta karjalaiseksi heimopäälliköksi”. *Diasporan Viipuri: muistojen kaupunki sotien jälkeen*, toim. Satu Grünthal & Kristiina Korjonen-Kuusipuro. Viipurin suomalaisen kirjallisuusseuran toimitteita, 23. Helsinki: Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura, 149–155. <https://doi.org/10.47564/vskst.113666>; Kuujo, Erkki (1992). ”Viipurin kaupungin hoitokunnan vaiheet 1940–1942”. VSKST 10. Helsinki: VSKS 1992; Kuujo, Erkki (1996). ”Viipurin kaupungin hoitokunnan vaiheet 1942–1948”. VSKST 11. Helsinki: VSKS 1996; Kivimäki, Ville & Vahtikari, Tanja (toim.), Eurooppalainen kaupunkikohtalo: Viipuri toisessa maailmansodassa. VSKST 25. Helsinki: VSKS 2023. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/vskst/article/view/145358>, viitattu 23.11.2024.
- ³ Bergholm, Axel (1984). *Sukukirja. Suomen aatelittomia sukuja II*. Toinen painos. Helsinki: Suomen sukututkimusseura 1984 (alun perin ilmestynyt 1901), 1304–1306.
- ⁴ Hän toimi muun muassa II patteriston päällikkönä.
- ⁵ Tuurna oli samoihin aikoihin nimitetyistä kaikkein suurimpien kaupunkien ensimmäisistä kaupunginjohtajista nuorin ja myös ylivoimaisesti pisimpään tehtävässä toiminut. Kymmenen suurimman kaupungin johtajista vain yksi oli Tuurnaa nuorempi, vuonna 1893 syntynyt Kotkan Kustaa Rudolf Lindgren (1893–1979). Hän oli myös ainoa, joka toimi virassaan pidempään kuin Tuurna (Kotkan kaupunginjohtajana 1930–1958). Jyväskylään nimitetty kaupunginjohtaja Varma T. Suosalmi oli toki Tuurnaa kuukauden verran nuorempi, mutta kaupunki oli lähes 10 kertaa pienempi ja Suosalmi istui virassaan vain viitisen vuotta. Suurimpien kaupunkien (Helsinki, Turku, Viipuri) johtoon nousi kaikkiin kokoomustustainen henkilö, Tampereelle valittu Kaarle Nordlund oli sosialidemokraatti.
- ⁶ Arno Tuurnalle kokoomus näyttää olleen puoluevalinta. Henkilökohtaisen vakaumuksen lisäksi siihen lienee vaikuttanut sukuyhteys, sillä hänen setänsä Otto Albert Thuneberg (1865–1941) oli toiminut jo säätyvaltiopäivillä talonpoikaissäädyn edustajana ja sittemmin ensin nuorsuomalaisen ja 1920-luvun alussa viimein kokoomuksen Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin kansanedustajana.
- ⁷ Kaupunginvaltuuston ensimmäinen kokous pidettiin 2. tammikuuta 1930: ”Ensimmäinen [kaupungin]johtaja [Tuurna] ei ole aikaisemmin kaupungin kunnallisessa elämässä esiintynyt, mutta näyttipä terhakalta mieheltä.” Kokoomuksen äänenkannattaja *Karjala* 3.1.1930 (”Valtuuston lehteriltä”). Viipurilainen, edistyspuolueen äänenkannattaja *Karjalan Sanomat* 25.1.1930 (nimimerkki Tiera: ”Kaupungin isien istunto”): Taloudenhoitaja Jussi Vuoristo [SDP] ”--- piiskasi vasta ensi askeleaan ottavaa ensimmäistä kaupunginjohtajaa demagoogisesta puheen esitystavasta. Tuomari Thuneberg on kyllä isokasvuinen mies, jolla on vähän römäkkä ja mahtava ääni, mutta emme me huomanneet siinä mitään esityksellistikään asiasta poikkeamista. – Äänelläänhän se lintukin laulaa – Mutta mitä tähän demagogiaan tulee, niin meistä tuntuu, että tuskin juuri vasemmisto voinee erikoisesti hillitsevää opetussävyä käyttää, sillä sieltä taholta me olemme aina ja kaikkialla kuulleet sitä eniten viljeltävän.” ”Aina joustava ja hyväntuulinen --- Puhuja J:lan armosta, lausuja samoin. Ehtii kaikkialle ja jaksaa olla kaikkeen innostunut.” *Seura* 14.10.1936. ”Tuurna ja Viipuri kuuluivat yhteen. Tämä joviaali ja aina hyväntuulinen kaupunginjohtaja omaa ihmeellisen taidon lähestyä ihmisiä. Aina oli hänellä joku neuvova ystävällinen sana jakaa kaupunkilaisilleen---” Kokoomuksen äänenkannattaja *Savo-Karjala* 31.3.1946 (”Jukolan Eero”).
- ⁸ *Helsingin Sanomat* 12. 8.1974, 11.
- ⁹ TK-rintamakirjeenvaihtaja Penna Tervo: ”Viipuri voi ottaa vastaan n. 15.000 asukasta” (Arno Tuurnan haastattelu). *Helsingin Sanomat* 3.9.1941.
- ¹⁰ Kivimäki, Ville (2023). ”Sotavuosien monta Viipuria – Rakenteet, ihmiset ja yllirajaiset yhtymäkohdat”. *Eurooppalainen kaupunkikohtalo: Viipuri toisessa maailmansodassa*, toim. Kivimäki, Ville & Vahtikari, Tanja. VSKST 25. Helsinki: VSKS 2023, 33–35.

¹¹ Tuurna toimi kokoomuksen kansanedustajana Viipurin läänin läntisen vaalipiirissä vuodesta 1939 vuoteen 1945. Sodan jälkeen hänet valittiin kansanedustajaksi peräti neljästä eri vaalipiiristä, sillä tuolloin oli vielä mahdollista olla ehdolla useissa vaalipiireistä ja siten tulla valituksi sieltä, mistä ääniä oli saatu eniten. Hän tuli valituksi seuraavista vaalipiireistä: Kymen läänin läntinen (1945), Kymen läänin (1948), Uudenmaan (1951) sekä viimein Hämeen läänin eteläinen (1954).

¹² Tuurnalla oli myös useita muita valiokuntatehtäviä muun muassa puolustus- ja perustuslakivaliokunnassa.

¹³ Helsingin kaupungin kunnallisvaaleissa karjalaisista ehdolla olivat kokoomuksesta Tuurnan lisäksi tuomiorovasti Kustaa Aapo Santavuori, talousopettaja, Helsingissä merkittävä siirtoväen keskeinen vaikuttaja Aune Annikki Nissinen sekä Viipurissa valtuustoon pitkään kuulunut toimitusjohtaja Evert Kilpiä. Edistyspuolueen riveistä valtuustoon pyrkivät Viipurin valtuustossa yhteensä 16 vuotta istunut johtaja Juho Heitto, Viipurin valtuuston varajäsenenä toiminut rakennusmestari Kalle Ketonen, rehtori Onni Lehtokari. SDP, ”jonka ehdokkaat ovat toisessa vaaliliitossa, on kuudennelle sijalle asettanut Varatuomari toiminnanjohtaja Mauno Laisaaren.” Laisaari oli tuolloin Karjalan Liiton toiminnanjohtaja (katso esim. *Uusi Suomi* 29.11.1945; *Karjala* 4.12.1945). Lisäksi SDP:n listoilla oli lääkintöhallituksen pääjohtaja Oskari Reinikainen, joka oli Viipurissa toiminut hallituksen jäsenenä ja valtuuston varapuheenjohtajana. Reinikainen oli myös ollut kansanedustaja. Ainoastaan Tuurna valittiin kaupunginvaltuustoon, minkä lisäksi kokoomuksen listoilta varasijoille pääsi Santavuori sekä SDP:stä varalle Laisaari. (Esimerkiksi *Uusi Suomi* 7.12.1945). Tulos oli siirtoväelle pettymys, mikä kuvastui esimerkiksi *Karjalan* (8.12.1945) uutisoinnista.

¹⁴ Esimerkiksi: Karjalan Liiton varapuheenjohtaja; Karjalan asiain neuvottelukunnan jäsen.

Torkkelin Kilta, Viipurin Taiteenystävät, Viipurin Musiikkiopisto, Karjalan, Tannisen ja Torkkelin Säätiöt, Viipurilaisen Osakunnan Suurvaakunan veljeskunta, Pääkaupungin Karjalaiset, Teollisuuden ja liikkeenharjoittajain seura Pamaus ry.

Matrikkelitietoja: Karjalan kansallisliitto (pj); Siirtoväen huollon keskus (pj); Maaseutumessut ry:n hallintoneuvosto (pj); Lahden musiikkiopiston johtokunta (pj); Karjalan kirjapaino oy:n johtokunta (pj); Teollisuuden ja liikkeenharjoittajien seura Pamauksen johtokunta (pj); Uosukaisen säätiön hallitus (pj); Tannisen säätiön hallitus (pj); Torkkelin säätiön hallitus (pj); Torkkelin killan hallitus (pj); Kirvun luonnonparantolan hallitus (pj); Viipurin taloudellisen korkeakouluseuran hallitus (pj); Viipurin taiteenystävien hallitus (pj); Karjalan kansalaisliiton Itä-Karjalan komitea (pj); Laatokan - Suomenlahden kanavatoimikunta (pj); Karjalan kaartin kiltä (pj); Uudenmaan karjalaisseurojen piiri (pj); Yleisen autoliiton Viipurin piiri (pj); Karjalan säätiön hallitus (pj); Karjalan säätiön hallintoneuvosto; P. E. Svinhufvudin muistosäätiön hallitus (pj); Viipurin musiikkiopiston hallitus (pj); Viipurin musiikkiopiston hallintoneuvosto (vpj); Suomen kaupunkiliiton hallitus (vpj); Karjalan liiton hallitus (vpj); Kanneljärven kansanopiston johtokunta (vpj); Kristillis-yhteiskunnallisen työkeskus Toukolan johtokunta (vpj); Kirkon lahja ry (vpj);

Hallitus-, johtokunta- ja erilaisia kansalaisjärjestöjen vastuutehtäviä: Pohjoismaiden Yhdyspankin hallintoneuvosto; Yrittäjien vakuutuksen hallintoneuvosto; Suomen väestönsuojeluliiton hallintoneuvosto; Asuntosäätiön hallintoneuvosto; Inkeriläisten sivistyssäätiön hallintoneuvosto; Karjalaisen kulttuurin edistämissäätiön hallintoneuvosto; Suomen kaasusuojelujärjestön hallintoneuvosto; Suomen rakennusaineteollisuuden työnantajaliiton hallitus; Suomen tiiliteollisuusliiton hallitus; Helsingin olympiakisojen hallitus; Jääkenttäsäätiön hallitus; Viipurilaisen osakunnan laajennettu valtuuskunta; Karjalaisseurojen piirivaltuuskunta; Karjalan kulttuurirahaston isännistö; Karjalan kulttuurirahaston hallitus; Stadion-säätiön edustajisto; Helsingin teatterisäätiön edustajisto; Viipurin museosäätiön edustajisto; *Miten rakennan* -lehden toimituskunta; Helsingin kansanteatterin johtokunta; Korvausosakkeiden hallintoyhteisön johtokunta; Viipurin näyttämön johtokunta; Kansallisteatterin johtokunta; Rauhan parantolan liittovaltuusto; Tiuruniemen tuberkuloosiparantolan kuntainliiton liittovaltuusto; Suomen Punaisen Ristin Viipurin piirihallitus; Helsingin taidehallin isännistö; Itä-Suomen instituutin kannatusyhdistyksen valtuuskunta; Pohjoismainen rotaryneuvosto.

¹⁵ *Uusi Suomi* 8.12.1954; *Suomen Sosialidemokraatti* 8.8.1955.

¹⁶ *Etelä-Suomen Sanomat* 25.7.1955.

¹⁷ Tuurnan Viipurin matkasta ei näytä jääneen ainakaan julkisuuteen muita kirjallisia todisteita. *Suomen Kuvalehti* 13.3.1965 (lainaus), 19.5.1965.